

(شرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد آقای حائری زاده

ماده دوم را عبارت ذیل پیشنهاد میکنم
ماده دوم - وزارت مالیه مجاز است مبلغ سیصد و پنجاه و یک هزار تومان مبلغ مذکور در ماده قبل را بطور مساعد بوزارت فواید عامه بپردازد و از عایداتی که اضافه بر میزان عایدات پیش بینی شده امسال بلدییه و ارزاق طهران ممکن است حاصل شود دریافت دارد در صورتیکه در هذمه السنه نباشد مبلغ مذکور را در سنه آتی بلدییه و ارزاق طهران منظور نماید

پیشنهاد آقای ضیاء

پیشنهاد می شود که ماده دوم بطریق ذیل اصلاح شود

ماده دوم وزارت مالیه مجاز است مبلغ سیصد و پنجاه و یک هزار تومان مذکور در ماده قبل را بطور مساعد بوزارت فواید عامه بپردازد الا آخر

پیشنهاد آقای شبروانی

پیشنهاد می شود ماده دوم بطریق ذیل اصلاح شود

ماده دوم وزارت مالیه مجاز است مبلغ مذکور در ماده قبل را بطور مساعد بوزارت فواید عامه بپردازد

نایب رئیس - آقای حائری زاده

(اجازه)

حائری زاده - بلی مختصر توضیحی دارم

آقای یاسائی يك فرمایشی فرمودند که لازم شد بنده پیشنهاد خودم را مفصلتر توضیح بدهم که این پیشنهاد منافی با امر کزیت نیست و عمل تمام دنیا بروی این اساس گذارده شده است بعضی مخارج هست که مال مملکت است خرج های حکومتی سلطنتی نظامی خرج اینها را مملکت می دهد آنوقت عایدات گمرک دارد

عایدات ممان دارد مالیاتهای مستقیم و غیر مستقیم که عموماً در آن شرکت دارند ولی بعضی خرجها معلی است ما راجع به معارف خودمان عوائد معلی داریم که در همان محل خرج شود يك اضافه تا کس هائی در هر معلی برای معارف خودشان در نظر می گیرند اگر در خراسان يك وجوهی در نظر گرفته اند از شان بگیریم و ببریم در کرمانشاه خرج کنیم این خلاف عدل و انصاف نیست بلدییه يك قانونی داشته که چندی است متروک مانده در کمیسیون داخله هم در دودوره تحت نظر بود در آنجا کلاً لا خرج و دخل شهر را از دخل و خرج مملکت جدا می کند عملاً در خود طهران می بینم بودجه مملکتی که می آید ابدأ خرج و دخل بلدییه ولایات رانمی نویسد حق هم همین است باید بلدییه يك خرج و دخل منظمی داشته باشد خرجش را شهر بدهد منافعی را هم همان شهر ببرد

فلسفه ندارد که من از روشنائی چراغ

اصفهان که استفاده نمیکند پول برای چراغ اصفهان بدهم

باید چراغ اصفهان را اصفهائی بپوش را بدهد و چراغ طهران را طهرانی باید بپوش را بدهد ارزاق نقاطی را که دولت در نظر گرفته که این راه را برای ارزاق آن نقاط درست کند خرجش را باید آنها بدهند نه از بودجه کل مملکتی و این منافی با امر کزیت نیست و عرض بنده موجب لاملر کزیت نمی شود عقیده بنده این است که نباید اصول کلاه کلا در مملکت عملی شود تا ممکن است باید جلو گیری کنیم که هر ناحیه که منتفع می شوند خرجش را هم اهل همان ناحیه بدهند

وزیر فواید عامه - در این قسمت يك مختصر استنباطی بنظر من شده است اگر يك پیشنهادی می شد برای اختن ساختمان های طهران این فرمایش آقا صحیح بود اما فرض بفرمائید راهی که از طهران به بهلوی ساخته شود یا از قرزین و زنجان و تبریز و خمین و عراق و بالاخره ارتباطی با طهران پیدا کند از حیث اینکه امر کزیت آنوقت نمی شود گفت بلدییه طهران بپوش را بدهد آنها يك بلدییه که دو بیست هزار تومان خودش مقروض است که بایک جان کنندن در ضمن قروضی را که سابقین گذاشته اند جبران میکنند آنوقت این تعمیم را دیگر نمی شود بر بلدییه کرد و همانطور که آقا فرمودند راههای مملکتی مخصوصاً باید از عوائد مملکتی ساخته شود

نایب رئیس - بعضی از آقایان بواسطه اینکه مقاداری از ظهر گذشته است گویا تشریف برده اند وعده برای رأی کافی نیست بنا بر این جلسه را ختم می کنیم جلسه آتی روز یکشنبه ۴ قبل از ظهر دستور همین دستور امروز

(جلسه ۳ ربع بعد از ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی

سید محمد تدین

منشی - علی خطیبی

منشی - م شهاب

جلسه ۲۰۸

صورت مشروح مجلس

سوم آبانماه ۱۳۰۴

مجلس دو ساعت و یک ربع قبل از ظهر بر ریاست آقای تدین نایب رئیس تشکیل گردید

(صورت مجلس پنجشنبه سی ام مهر ماه را آقای آقا میرزا شهاب قرائت نمودند)

نایب رئیس - آقای دولت آبادی

(اجازه)

دولت آبادی - بنده قبل از دستور عرض دارم

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب

(اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده هم قبل از دستور عرض دارم

نایب رئیس - آقای رضوی

(اجازه)

رضوی - بنده هم قبل از دستور عرضی دارم

وزیر فواید عامه - اجازه می فرمائید ؟

ماده اول که رأی داده شد يك عبارتی داشت که راه هائی که تاثیر در تامین ارزاق دارد باقیمد الا هم فالاهم در صورت مجلس نبود

نایب رئیس اصلاح بشود آقای یاسائی

(اجازه)

یاسائی - قبل از دستور عرضی دارم

نایب رئیس - آقای کازرونی

(اجازه)

کازرونی - بعد از تصویب صورت مجلس عرضی دارم

نایب رئیس - آقای فرج الله خان آصف

(اجازه)

فرج الله خان آصف - در اینجا اظهارات بنده و آقای عدلی را هیچ اشاره کرده اند فقط جواب آقای وزیر را مختصری در صورت مجلس نوشته اند در روزنامه ها هم بنده دیدم که اظهارات بنده را طوری نوشته اند که بنده گفتم املهائی که خراب هست بسازند در صورتی که بنده عرض کردم پلهای راه سنندج چون چندان مخارجی هم لازم ندارد آنها را تعمیر کنند و آقای وزیر هم قبول کردند

نایب رئیس - در صورت مجلس اعتراضی نیست ؟

جمعی از نمایندگان - خیر

نایب رئیس - صورت مجلس تصویب شد

آقای دولت آبادی

(اجازه)

دولت آبادی - بنده از اشخاصی هستم که بمستشارهای امریکائی علاقمند هستم و عقیده ام اینست که اینها اگر دوام کنند و در ایران بمانند و يك قدری باحوال اهالی مملکت بصیرتشان زیادتر شود و مردم را بهتر بشناسند شاید بهتر بتوانند يك کاری برای مالیه ما بکنند و لیکن در عین حال نمی توان گفت که در وزارت مالیه ترك اولی و يك اشتباهاتی نمی شود و يك سوء تعبیراتی نمی شود اینرا هم نمی شود گفت در این صورت باید اگر کسی نواقصی بخاطرش میرسد تذکر بدهد که بر طرف شود و البته همینطور هم بوده است که اگر کسی چیزی بخاطرش میرسد و تذکر داده آن نواقص را رفع کرده اند

مطلبی را که بنده امروز می خواهم عرض کنم بخودشان تذکر داده ام و وعده هم داده اند که رفع کنند فقط چیزی که من را واداشت که بنمایم اینجا عرض بکنم اینست که صدای من بخود اشخاصی که شکایت کرده اند و بگوش وزارت مالیه برسد زیرا صدای من از اینجا زودتر بگوش وزارت مالیه میرسد تا از خانه ... از اصفهان اخیراً شکایاتی رسیده است راجع بمساله اضطراب اهالی شهر از مساله مهر کردن انبارهای فریدن و چهارمعال ... با

اینکه در خود شهر و اطراف شهره جنس غالباً زیاد بعمل می آید ولی عمده اطمینان نشان بفریدن و چهارمعال است هر وقت که حاصل فریدن و چهارمعال خوب شود مردم آسوده اند و می گویند ما ذخیره خودمان را داریم

امسال اتفاقاً جنس فریدن و چهارمعال هم چندان خوب نیست باوجود این البته تولید اضطراب در خاطر اهالی شهر بواسطه خوب نبودن جنس حاصل نشده است

اخیراً بعقیده بنده يك سوء تدبیری هم شده است که بر اضطراب و توحش اهالی افزوده است بطوری که بی دریغ تلگراف و کاغذ شکایتی است که میرسد و آن سوء تدبیر اینست که يك منطقه را معین کرده اند که از آن منطقه جنس به طهران حمل کنند و آن منطقه کشیده است بفریدن و در فریدن مامور فرستاده اند و بی رویه جلو جنس مردم را گرفته و بازارها را مهر کرده اند و این يك سوء تدبیری است که در خاطر اهالی اضطراب تولید کرده است

دولت وعده داده است که از این قضیه جلو گیری بکنند و با وزارت مالیه مذاکره شده و آقایان مستشار هاهم وعده دادند اینکه بنده اینجا عرض میکنم برای اینست که اهالی اصفهان بشنوند که جای این اضطراب نیست ولی تصور میکنم وزارت مالیه هم بزودی مأموری که بفریدن و چهارمعال فرستاده اند بخواهند و از این سوء تدبیری که راجع توقیف جنس شده است و کور را خراب کرده اند جلو گیری کنند

اگر فرضاً مقداری جنس از اصفهان میخواستند ممکن بود چند نفر ملک شهر بپسارند که فلان قدر جنس حمل کنند و آنها خودشان شبانه حمل میکردند بطوریکه مردم هم نمیفهمیدند و هیچ محتاج باینکار نبود در هر صورت تصور میکنم از یکطرف اهالی نباید خیلی مضطرب باشند و از يك طرف هم اسباب دخل برای معتکربین نباشد که قیمت جنس را بالا برند و از آن طرف هم از هر کاری که موجب اضطراب اهالی می شود وزارت مالیه از آن کار خودداری کند

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب

(اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده این عرض را که می خواهم بکنم می خواهم تذکر بدهم مجلس شورای ملی را که مملکت تا مملکت مشروطه است و قانون استخدام يك ضرر هائی دارد و يك منافعی هم گمان میکنم داشته باشد و منافعی اینست که سوابق خدمت در حکومت و در ادارات دولتی باید محفوظ باشد و این يك مساله بود که در وزارت مالیه تا اندازه ملاحظه میکردند ولی در وزارت داخله ابدأ ملاحظه نمیشد چنانکه يك نفر

را آورده اند برای حکومت زنجان معین کرده اند در صورتی که سابقه مفصلی در حکومت بوشهر دارد و همه کس خدمات و عملیات او را میدانند آنوقت يك نفر دیگر را که نه سابقه خدمت دارد و نه هیچ چیز او را بجای حکومت زنجان فرستاده اند بنده خواستم تذکر بدهم که حالا که بحمدالله مجلس شورایی ملی هست خوب رعایت قانون استخدام و سایر قوانین را بنماید و سابق خدمت را محفوظ بدارند بنده خواستم این سؤال را بکنم که آقای وزیر داخله بیانند جواب بدهند (صورت سؤال خود را تقدیم نمودند)

نایب رئیس - چندین خبر از کمیسیون عریض و مرخصی راجع به مرخصی بعضی از آقایان نمایندگان رسیده است که قبل از ورود در دستور برض آقایان میرسد اول راجع بیست و هشت روز مرخصی آقای حاج میرزا رضادامغانی است که کمیسیون هم تصویب کرده است قرائت میشود (شرح آتی خوانده شد)

آقای حاج میرزا رضادامغانی نماینده محترم بعلت نفاقت و ابتلاء بکسالت مزاج که مانع از حضور ایشان در مجلس بوده برای استعلاج از اول شهریور لغایت بیست و هشت روز تقاضای مرخصی نموده اند کمیسیون تصویب مینماید که از تاریخ اول شهریور لغایت بیست و هشت روز غائب مجاز باشند

نایب رئیس - آقای حائریزاده (اجازه)

حائریزاده - بنده تصور میکنم که برای آتی ایشان کسب اجازه کرده اند و میخواستم مخالفت کنم حالاً که مال گذشته است عرض ندارم

نایب رئیس - رای میگیرم آقایانی که مرخصی بیست و هشت روزه ایشان را تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. يك فقره قرائت میشود

آقای رضوی نماینده محترم بعلت معینی و تهیه وسائل آسایش و رفاه اهالی همدان راجع بازرقات عمومی تقاضای يك ماه مرخصی از سی و یکم شهریور نموده اند کمیسیون تصویب می نماید که از تاریخ ۳۱ شهریور لغایت يك ماه غائب مجاز باشند

نایب رئیس - آقای حائریزاده (اجازه)

حائریزاده - راجع گذشته است عرضی ندارم

نایب رئیس - رای می گیریم آقایان موافقین با این قیام فرمایند (اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. خبر دیگر راجع به مرخصی چهار روزه آقای امیر حسین خان بختیاری است قرائت میشود (اینطور خوانده شد)

آقای امیر حسین خان بختیاری نماینده محترم بعلت گرفتاریهای شخص تقاضای چهار روز مرخصی از سوم شهریور نموده اند کمیسیون تصویب مینماید که از تاریخ سوم شهریور لغایت چهار روز غائب مجاز باشند

نایب رئیس - آقای حائریزاده (اجازه)

حائریزاده - آقای امیر حسین خان بختیاری اگر همین مقام کالت را داشته باشند رعایت عملیات ایشان تعجب نشود کفایت دیگر لازم نیست که به مرخصی ایشان رای داده شود که هم حقوق بگیرند و هم برودنی کار خودشان. نایب رئیس - از نقطه نظر نمایندگان بنده تصور می کنم بهتر است که آقایان

تأمل بکنند که از حدود نزاکت خارج نشوند

رای می گیریم برابرت کمیسیون عریض و مرخصی آقایانی که مفاد ایرت را تصویب میکنند قیام فرمایند (جمعی برخاستند)

نایب رئیس - تصویب نشد. خبر دیگر راجع به مرخصی بیست روزه آقای آقا سید مجیدی است که کمیسیون هم تصویب نموده قرائت میشود (شرح آتی خوانده شد)

آقای آقا سید مجیدی نماینده محترم بعلت موجود نبودن وسائل حرکت موفق بحضور در مجلس در تاریخ انقضاء مرخصی نشد. اند تقاضای بیست روز مرخصی از تاریخ بیست و دوم شهریور لغایت یازدهم مهرماه نموده اند کمیسیون هذر ایشان را موجه دانسته تصویب می نماید که از تاریخ بیست و دوم شهریور الی یازدهم مهر غائب مجاز باشند

نایب رئیس - آقای حائریزاده (اجازه)

حائریزاده - چون راجع بگذشته است عرضی ندارم

نایب رئیس - رای می گیریم بمقتضای رابرت کمیسیون آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. يك فقره دیگر راجع به مرخصی يك ماهه آقای رضویست قرائت میشود

آقای رضوی نماینده محترم بعلت معینی و تهیه وسائل آسایش و رفاه اهالی همدان راجع بازرقات عمومی تقاضای يك ماه مرخصی از سی و یکم شهریور نموده اند کمیسیون تصویب می نماید که از تاریخ ۳۱ شهریور لغایت يك ماه غائب مجاز باشند

نایب رئیس - آقای حائریزاده (اجازه)

حائریزاده - راجع گذشته است عرضی ندارم

نایب رئیس - رای می گیریم آقایان موافقین با این قیام فرمایند (اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. خبر دیگر راجع به مرخصی چهار روزه آقای امیر حسین خان بختیاری است قرائت میشود (اینطور خوانده شد)

آقای امیر حسین خان بختیاری نماینده محترم بعلت گرفتاریهای شخص تقاضای چهار روز مرخصی از سوم شهریور نموده اند کمیسیون تصویب مینماید که از تاریخ سوم شهریور لغایت چهار روز غائب مجاز باشند

نایب رئیس - آقای حائریزاده (اجازه)

حائریزاده - آقای امیر حسین خان بختیاری اگر همین مقام کالت را داشته باشند رعایت عملیات ایشان تعجب نشود کفایت دیگر لازم نیست که به مرخصی ایشان رای داده شود که هم حقوق بگیرند و هم برودنی کار خودشان. نایب رئیس - از نقطه نظر نمایندگان بنده تصور می کنم بهتر است که آقایان

روز غایب بوده و بیست روز هم از اول مهرماه تقاضای مرخصی کرده اند کمیسیون تصویب مینماید که بیست روز در تیرماه بیست روز در مهرماه غایب با اجازه منظور دارند

نایب رئیس - آقای زاهدی (اجازه)

زاهدی - این چهل روزی را که بنده اجازه خواسته بودم از شانزده روز آن بیشتر استفاده نکردم و از این بیشتر نمیخواهم به همین شانزده روز رای گرفته شود

نایب رئیس - آقای یاسائی (اجازه)

یاسائی - بنده هم مثل آقای اخگر از این تبعیضاتی که میشود تعجب میکنم و تصور میکنم رأیی که برای مرخصی آقای فرزند داده شده مشکوک است زیرا بنظر بنده اکثریت بود و بنده استدعا میکنم از نو اخذ رای شود ممکن است اشتباه شده باشد

تبعیض فلسفه ندارد و بهمان دلیل که بعضیها با مرخصی آقای فرزند مخالفت کردند بنده هم با مرخصی آقای زاهدی مخالفت میکنم

نایب رئیس - کمال دقت در شماره عده رای دهندگان بعمل آمده و اشتباهی نبود

عده حاضر نود و یک نفر بود و چهل و دو نفر قیام کردند

یاسائی - يك عده هم بمن قیام نمودند کازرونی - مقام ریاست مورد احترام اکثریت است

نایب رئیس - رای میگیریم به مرخصی شانزده روز زاهدی آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. رابرت مرخصی شاهزاده اکبر میرزا قرائت میشود (اینطور خوانده شد)

آقای اکبر میرزا نماینده محترم تقاضای دو ماه مرخصی از تاریخ حرکت نموده برای استعلاج چون از ابتداء دوره پنجم تا این تاریخ برای ابقاء وظیفه در تمام جلسات حاضر بوده غیبت نموده اند کمیسیون تقاضای ایشان را پذیرفته تصویب مینماید

نایب رئیس - رای میگیریم به مرخصی آقای فرزند آقایانی که موافقت قیام فرمایند (جمعی برخاستند)

نایب رئیس - تصویب نشد. رابرت دیگر راجع به مرخصی آقای زاهدی است که کمیسیون هم تصویب کرده است قرائت میشود (شرح آتی خوانده شد)

آقای زاهدی نماینده محترم بواسطه کسالت مزاج از تاریخ اول تیرماه ۴ بیست

روز غایب بوده و بیست روز هم از اول مهرماه تقاضای مرخصی کرده اند کمیسیون تصویب مینماید که بیست روز در تیرماه بیست روز در مهرماه غایب با اجازه منظور دارند

نایب رئیس - آقای زاهدی (اجازه)

زاهدی - این چهل روزی را که بنده اجازه خواسته بودم از شانزده روز آن بیشتر استفاده نکردم و از این بیشتر نمیخواهم به همین شانزده روز رای گرفته شود

نایب رئیس - آقای یاسائی (اجازه)

یاسائی - بنده هم مثل آقای اخگر از این تبعیضاتی که میشود تعجب میکنم و تصور میکنم رأیی که برای مرخصی آقای فرزند داده شده مشکوک است زیرا بنظر بنده اکثریت بود و بنده استدعا میکنم از نو اخذ رای شود ممکن است اشتباه شده باشد

تبعیض فلسفه ندارد و بهمان دلیل که بعضیها با مرخصی آقای فرزند مخالفت کردند بنده هم با مرخصی آقای زاهدی مخالفت میکنم

نایب رئیس - کمال دقت در شماره عده رای دهندگان بعمل آمده و اشتباهی نبود

عده حاضر نود و یک نفر بود و چهل و دو نفر قیام کردند

یاسائی - يك عده هم بمن قیام نمودند کازرونی - مقام ریاست مورد احترام اکثریت است

نایب رئیس - رای میگیریم به مرخصی شانزده روز زاهدی آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. رابرت مرخصی شاهزاده اکبر میرزا قرائت میشود (اینطور خوانده شد)

آقای اکبر میرزا نماینده محترم تقاضای دو ماه مرخصی از تاریخ حرکت نموده برای استعلاج چون از ابتداء دوره پنجم تا این تاریخ برای ابقاء وظیفه در تمام جلسات حاضر بوده غیبت نموده اند کمیسیون تقاضای ایشان را پذیرفته تصویب مینماید

نایب رئیس - رای میگیریم به مرخصی آقای فرزند آقایانی که موافقت قیام فرمایند (جمعی برخاستند)

نایب رئیس - تصویب نشد. رابرت دیگر راجع به مرخصی آقای زاهدی است که کمیسیون هم تصویب کرده است قرائت میشود (شرح آتی خوانده شد)

آقای زاهدی نماینده محترم بواسطه کسالت مزاج از تاریخ اول تیرماه ۴ بیست

نایب رئیس - تصویب شد. خبر دیگر راجع به مرخصی دیروز آقای شیروانی است قرائت میشود (شرح آتی خوانده شد)

آقای شیروانی نماینده محترم بکسالت مزاج که مانع حضور ایشان در مجلس بوده تقاضای دوازده روز مرخصی نموده اند

نایب رئیس - رای میگیریم

آقایانی که موافقت قیام فرمایند (اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. رابرت دیگر راجع به مرخصی يك ماهه شاهزاده غلامحسین میرزا مسعود است که کمیسیون هم تصویب کرده اند (اینطور خوانده شد)

شاهزاده غلامحسین میرزا (مسعود) نماینده محترم از اول شهریور لغایت يك ماهه اجازه مرخصی خواسته اند چون شهریه خود را تقدیم کتابخانه مجلس نموده اند کمیسیون تصویب مینماید که از تاریخ اول شهریور لغایت يك ماهه غائب مجاز باشند

نایب رئیس - آقای حائریزاده (اجازه)

حائریزاده - بارابرت موافقم

نایب رئیس - آقای عراقی (اجازه)

عراقی - بنده تصور میکنم که آقای غلامحسین میرزای مسعود خوب بود علاوه بر اینکه این مرخصی را تقاضا نکنند این دوست تومان که برای ایشان اهمیت نداشت و هم برای میگردند و بکتابخانه مجلس که موسسه ملی است واگذار مینمودند در صورتی که ایشان باید بیش از اینها با این موسسه همراهی و کمک نمایند

بعضی از نمایندگان - واگذار کرده اند

نایب رئیس - يك مرتبه دیگر رابرت قرائت میشود که آقایام مسبق شوند (مجدداً بشرح سابق خوانده شد)

نایب رئیس - رای میگیریم بمقتضای این رابرت آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. رابرت دیگر راجع به مرخصی سه ماهه آقای امامی است قرائت میشود (اینطور خوانده شد)

آقای آقا میرزا جوادخان خوشنایبند محترم تقاضای سه ماه مرخصی از تاریخ حرکت نموده اند چون در تقاضای ایشان صریحاً اشعار گردیده بود برای انجام کارهای شخصی خیال مسافرت دارند و انجام کارهای شخصی آنها سه ماه مانع

از انجام وظایف پارلمانی است و در صورت تصویب این استفاده برای ایشان مشروع نیست کمیسیون تقاضای معزی و الیه را رد نموده تصویب مینماید

نایب رئیس - آقای امامی (اجازه)

امامی - این رابرت بخوبی اغراض و احساسات شخصی آقایان اعضاء کمیسیون را با بنده میرساند (صدای زنك نایب رئیس) بجهت اینکه بنده از تقاضای نام که نوشته کردم مخصوصاً تصریح کرده بودم که بواسطه مریضه که دارم مجبورم او را بآذربایجان بفرستم و کسی را ندارم و خودم باید بروم کمیسیون بر داشته نوشته است که فلانی جز استفاده و انجام کارهای شخصی منظور دیگری نداشته است چندی قبل هم بنده سه ماهه اجازه گرفته بودم ولی متأسفانه بواسطه ییشامدی نتوانستم از آن مرخصی استفاده کنم و ثانیاً این تقاضا را کردم آقای رئیس محترم کمیسیون و مغیر هم در خارج کمال موافقت را داشتند و میگویند مرخصی تو تصویب شود ولی این رابرت نشان میدهد تا چه اندازه احساسات شخصی در مجلس و کمیسیون حکم فرماست

شوشتری - اساساً نماینده محترم باید تصدیق بفرمایند که کمیسیون عریض ابتداً نظر خصوصی نداشته و ندارد و فقط ترتیبات قانونی خودش را انجام میدهد اگر تقاضای نام آقا عیناً قرائت شود مع التماسف عموم نمایندگان محترم تصدیق مینمایند که همین متن رابرت کمیسیون است آقا تقاضا فرموده اند برای انجام کارهای شخصی و حرکت دادن مریضه و کار شخصی مسئله خصوصی است و این مشروع نیست که حقوق پارلمانی برای خودشان بخواهند و در مقابل کار نکنند البته آقا بر خلاف وظیفه کاری انجام نخواهند داد و رضای نخواهند شد که حقوق را از بیت المال مسلمین استفاده کنند که ندارند

نایب رئیس - آقای عدلی پیشنهاد کرده اند که دو ماهه تصویب شود تصور میکنم مطابق نظامنامه باید بکمیسیون ارجاع شود امامی بنده تقاضا میکنم بهمان خبر کمیسیون رای گرفته شود

نایب رئیس که بغیر کمیسیون رای میدهند آقایانی که با مقام این رابرت موافقت قیام فرمایند (چند نفر برخاستند)

نایب رئیس - رابرت کمیسیون رد شد

خبر دیگر راجع به مرخصی هفت روزه آقای مدرس است و کمیسیون هم تصویب کرده است قرائت میشود (اینطور خوانده شد)

آقای آقا میرزا جوادخان خوشنایبند محترم تقاضای سه ماه مرخصی از تاریخ حرکت نموده اند چون در تقاضای ایشان صریحاً اشعار گردیده بود برای انجام کارهای شخصی خیال مسافرت دارند و انجام کارهای شخصی آنها سه ماه مانع

مینماید از تاریخ ۵ مهرماه لغایت هفت روز غائب مجاز باشند

نایب رئیس - رای میگیریم آقایانی که مرخصی هفت روزه آقای مدرس را تصویب میکنند قیام فرمایند (اکثر برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد

خبر دیگر راجع به مرخصی هفت روزه آقای صدر است کمیسیون هم تصویب کرده قرائت میشود (شرح آتی خوانده شد)

آقای آقا سید عبدالحمید صدر نماینده محترم برای تشریف با عتاب مقدسه عقیبات عالیات تقاضای ۴ روز مرخصی از تاریخ حرکت نموده اند کمیسیون پس از مذاقه و تعیین مدت لازمه ۴ روز تصویب مینماید که از تاریخ حرکت غائب مجاز باشند

نایب رئیس - رای میگیریم به مرخصی هفت روزه آقای صدر آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند (اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد

خبر دیگر راجع به مرخصی هفت روزه آقای سهراب زاده است قرائت میشود (بترتیب ذیل خوانده شد)

آقای سهراب زاده نماینده محترم بعلت کسالت مزاج تقاضای یک هفته مرخصی از ۲۸ مهرماه نموده اند کمیسیون تصویب مینماید که از تاریخ ۲۸ مهر لغایت هفت روز غائب مجاز باشند

نایب رئیس - رای میگیریم به مرخصی هفت روزه آقای سهراب زاده آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد

خبر دیگر راجع به مرخصی سه ماهه آقای شریعت زاده است قرائت میشود (شرح آتی خوانده شد)

آقای شریعت زاده نماینده محترم تقاضای سه ماه مرخصی از تاریخ بیستم شهریور نموده اند که برای استراحت و بیلافت دور دست بروند

کمیسیون هذر ایشان را موجه ندانسته و از نقطه نظر لزوم وجود ایشان در مجلس شورای ملی تصویب مینماید

شوشتری - چون این تقاضا آقای شریعت زاده منتهی بود کرده بودند و بی نظیر در کمیسیون مانده بود اخیر که بنده مغیر شدم رابرت آنرا حاضر و تقدیم کردم دیگر نمیدانم حالاً هم بهمان تصمیم باقی هستند یا خبر

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده خواستم در حقیقت این مسئله را تذکر بدهم که آقایان اعضاء کمیسیون عریض در این رابرت ها بیشتر دقت بکنند

در مجلس شورای ملی که باید برای ملکه قوانین وضع کند چرا باید این رابرت بدهند این دور پنجم مجلس است دو

مینماید دارای حقوق نخواهد بود و باین ملاحظه نمیتواند حقی را که حائز نیست بساختن فلان دماغه یا در سر مراغه اختصاص عموم نمایندگان محترم تعجب خواهند فرمود بهر صورت کمیسیون تقاضای ایشانرا بی مورد داشته در مینماید خاصه اینکه قبل از استعلاج حرکت کرده اند

نایب رئیس - آقای طهرانی (اجازه)

طهرانی - عرضی ندارم

نایب رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - بنده بارابرت کمیسیون مخالقم اینک در مقام داپرت يك مجرا که شده است نوشته اند اینطور مرخصی سابقه نداشته هیچ سابقه هم نداشته است که اینطور رابرت داده شود حالاً بآن کار ندارم ولی اینکه نوشته است حقوق خودشانرا تخصیص میدهند بمدرسه ابتدائی مراغه و نمیتوانند این کار را بکنند برای این که این حق ایشان تعلق نمیکرد بدهی است اگر مجلس مرخصی ایشانرا تصویب کرد حق خودشان است و بهر کس بخواهند میدهند در صورتی که مجلس رای نداد آنوقت صحیح است در هر صورت این امر است تعلیقی و بنظر بنده هیچ مانعی ندارد

نایب رئیس - رای میگیریم بمقتضای خبر کمیسیون آقایانی که با مقام این خبر موافقت قیام فرمایند (چند نفر برخاستند)

نایب رئیس - تصویب نشد. خبر دیگر راجع به مرخصی سه ماهه آقای شریعت زاده است قرائت میشود (شرح آتی خوانده شد)

آقای شریعت زاده نماینده محترم تقاضای سه ماه مرخصی از تاریخ بیستم شهریور نموده اند که برای استراحت و بیلافت دور دست بروند

کمیسیون هذر ایشان را موجه ندانسته و از نقطه نظر لزوم وجود ایشان در مجلس شورای ملی تصویب مینماید

شوشتری - چون این تقاضا آقای شریعت زاده منتهی بود کرده بودند و بی نظیر در کمیسیون مانده بود اخیر که بنده مغیر شدم رابرت آنرا حاضر و تقدیم کردم دیگر نمیدانم حالاً هم بهمان تصمیم باقی هستند یا خبر

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده خواستم در حقیقت این مسئله را تذکر بدهم که آقایان اعضاء کمیسیون عریض در این رابرت ها بیشتر دقت بکنند

در مجلس شورای ملی که باید برای ملکه قوانین وضع کند چرا باید این رابرت بدهند این دور پنجم مجلس است دو

دوره جدید که نیست سابقا هم کمیسیون عریض بوده است يك سوابق هم در کار بوده است خوبست حالا هم يك قدری بیشتر توجه بفرمایند بنده جداً مخالفم با این ترتیب و کلیل حق ندارد مرخصی بخواند؟! تو از دل من خبر داری؟ این که ترتیب نیست!!

نایب رئیس - آقای شریعت زاده (اجازه)

شریعت زاده - بنده نمیخواهم علل تقدیم این خبر را عرض کنم برای اینکه احتیاج نیست ولی خاطر معترتم نمایندگان را متذکر میبارم باینکه موقعیکه بنده این تقاضا را کردم در همان تقاضا قید کرده بودم که بواسطه کثرت کار و مصیبتی بودن مزاج بانصديق طبیب ناچارم مدتی استراحت نمایم و تقاضای بنده از این نقطه نظر بود

ولی در تصویب این تقاضا بنده مدتی تأخیر شده و حالا نمیخواهم عرض کنم این تأخیر عسلی بوده است یا خیر

آخر بوسیله نیابت معترتم ریاست تعقیب کردم تقاضای خود را و در کمال معالجه بنده که آقای بهرامی نماینده معترتم بیجا شدند ایشان هم تصدیق صریحی را جمیع کسالات مزاج بنده دادند و حالا هم از آقایان نمایندگان معترتم تصویب این تمین را تقاضا دارم

نایب رئیس - برای می گیریم بقدر ابرار است که تصویب میکنند قیام فرمایند

(کسی قیام نکرد)

نایب رئیس - رد شد • پیشنهادی راجع بدستور رسیده است قرائت میشود (شرح ذیل خوانده شد)

امضاء کنندگان ذیل تقاضا می کنیم راپرت کمیسیون بودجه راجع بمیرزا صادق خان طباطبائی و کلبلی جز بدستور امروز در درجه اول گذارده شود • اسکندری • امامی • دیبا • یوسف عدل • لطف اله یعقوبی

نایب رئیس - آقای دیبا (اجازه)

دیبا - چندی است این خبر تقدیم مجلس شده است و سابقا چون قوانین مهم جزء دستور بودن این مسئله مطرح نشد چون زیاد کار ندارد و پنجده دقیقه بیشتر صرف وقت نمیشود اینست که تقاضا کردیم جزء اول دستور شود

وزیر فواید عامه - چون لایحه راهسازی در ضمن شور است بنده استدعا می کنم این ماده که آقایان فرموده اند تمام شدن لایحه راهسازی نایب رئیس - پس می ماند بعد از لایحه راهسازی تجدید فرمایند • در جلسه گذشته پیشنهاد آقای حائری زاده قرائت شد و توضیح هم دادند ولی

چون عده برای رأی کافی نبود ماند برای این جلسه نجات - اجازه بمفرمایند بنده يك تذکر نظام نامه دارم نایب رئیس - بفرمایند نجات - در ماده هفتاد و نه نظامنامه اشاره میکند که کمیسیون عریض هفته يك مرتبه اطلاعات و اخبار و عریضی که به آنجا میرسد باید راپرت بدهد • امروز يك ورقه از طرف فراکسیون اتفاق و کلاسی مجلس شورای ملی را تهدید میکنند • بنده میخواستم از کمیسیون سوال کنم تا جواب بدهد • نایب رئیس - بر طبق نظامنامه هر وقت آقایان ملاحظه کردند که کسی از موضوع نطقی یا از نظامنامه خارج شد میتوانند تذکر بدهند اگر مسائلی راجع به کمیسیون عریض میخواهید اظهار کنید مشمول نظامنامه نیست • نجات - خوبست ماده را بخوانند بنده اجازه خواسته بودم از کمیسیون سؤال کنم • جمعی از نمایندگان - وارد دستور شویم نایب رئیس - پیشنهاد آقای حائری - زاده راجع بماده دوم که در جلسه گذشته مذاکره شده بود قرائت و رأی گرفته می شود • (شرح آتی قرائت شد)

ماده دوم - وزارت مالیه مجاز است مبلغ (۳۰۱۰۰۰) تومان مذکور در ماده قبل را بطور مساعد بوزارت فواید عامه بپردازد و از عایداتی که اضافه بر میزان عایدات پیش بینی شده امسال بلديه و اریزاق طهران ممکن است حاصل شود دریافت دارد در صورتی که اضافه عایداتی در هندالسنه نباشد مبلغ مزبور را در دو سه سنه آتیه بلديه و اریزاق طهران منظور دارد نایب رئیس - بفرمایند آقای حائری زاده آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند (چند نفری قیام کردند)

نایب رئیس تصویب نشد • پیشنهاد آقای شبروانی و آقای ضیاء درود متعهدالمضمونست قرائت شده و مطرح میشود (پیش نهاد آقای شبروانی بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میشود ماده دوم بطریق ذیل اصلاح شود ماده دوم - وزارت مالیه مجاز است مبلغ مذکور در ماده قبل را بطور مساعد بدهد وزارت فواید عامه بپردازد نایب رئیس - پیشنهاد آقای آفاضیاء هم همین است • آقایان شبروانی (اجازه)

شبروانی - بنده يك قدری توجه

آقایان را باین ماده جلب میکنم راسته عا دارم قدری دقت بفرمایند که عریض بنداز بین نرود در این ماده دو نکته تصریح شده منتهی يك نکته دیگر در ضمن تفریح مستتر است یعنی این ماده دو موضوع را میخواهد پیروارد یکی اینکه وزارت مالیه يك اعتباری بدهد بوزارت فواید عامه این قسمت را بنده مخالفت ندارم آقایان موضوع دیگر این است که به موجب این ماده دولت اجازه قرض میخواهد و در واقع يك لایحه قرض آورده اند به مجلس • بنده اساساً شاید اگر مملکت يك احتیاجات لازمی داشته باشد با قرض مخالف نیاشم ولی اگر بخواهند در ضمن این لایحه قرض را هم پیروارند بنده مخالفم زیرا این کار را هم موافق با وضعیت و نظامات مجلس و ترتیب تقدیم به اولایح مجلس نمیدانم و هم مثل این است که ما را میخواهند اغفال کنند اگر فرضاً دولت کسر بودجه داشته باشد باید آنرا بطور يك لایحه بیاورد بمجلس و تصویب آنرا بخواهد در موقع طرح بودجه هم سابقاً اینجایک مذاکراتی شد و مخصوصاً ما خود مانهم يك مذاکراتی کردیم و از طرف نماینده وزارت مالیه در اینجا صریحاً اظهار شد که ما قرض نمیتیم و در همانوقت هم بنده اطلاع داشتم که يك پولهای از يك بانکی گرفته می شود و صدی هفت هم تنزیل می دهند آقایان يك اصطلاحی برای این عرض وضع کرده اند و گفتند ما در بانک گروی وبا بانک حساب جاری داریم با بنظر و هر چه پول از بابت مالیات وصول میکنیم باینکه بدیدیم در عرض يك وجوهاتی هم از بانک میگیریم • بنده با این ترتیب که دولت با بانک حساب جاری داشته باشد مخالفتی ندارم ولی اگر مقصود از این لایحه يك قرض سیصد و پنجاه هزار تومانی است برای يك کاری بنده مخالفم • وزیر فواید عامه - در این ماده سه مطلب منظور است و اعتباریکه باید به وزارت فواید عامه داده شود موضوع بحث این ماده نیست زیرا این مسئله در ماده اول گفته شده در این ماده مقصود یکی این است که از آن حساب جاری بطوریکه خودتان هم فرمودید يك پولی برای مخارج راهها که در ضمن مخارج مملکتی پیش بینی نشده گرفته شود و محل تأدیبه آنهم از محل صرفه جوئی و اضافه عایدات خواهد بود ولی چون نمیشود منتظر آخر سال شد و حالا باید بساختن راهها مبادرت کرد از این جهت

از وجهی که اختصاص بخوا آه آن داده شده است وزیر فواید عامه - چنانچه در روز هم توضیح دادم مقصود همین است ولی برای مزید اطمینان خاطر آقا قبول میکنم که در بین الهالاین نوشته شود (غیر از مجمل عایدات راه آهن)

نایب رئیس - این تذکر لازم نیست زیرا قانون انحصار قند و چای را متزلزل میکند چه در آن قانون تصریح شده است که عواید حاصله از آن مخصوص راه آهن است با این حال قید این مسئله در اینجا لزومی ندارد

آقا شریعت زاده علی تهرانی - اجازه میفرمائید توضیح بدهم نایب رئیس - بفرمایند آقا شریعت زاده علی بنده عرض میکنم در همین مجلس ما قانون بودجه وضع کردیم که کسر آوردند و اعضاء ادارات طلبکار بودند از اعتبارات ۱۳۰۳ حقوق آنها بعد از همین مجلس آمدیم از همان اعتبار حقوق همین کردیم برای عدلیه و بعد بدلیه دادند مقصود این است که قانون مؤخر ناقص قانون مقدم است فقط توضیح وزیر بان توضیح و کلیل در يك موقعی برای این است که در مفهوم قانون شك پیدا شود • می فهمند که مراد مقنن چه بود • تاریخ وضع این قانون امروز تاریخ وضع قانون سابق سابق است و چون بنده شنیده بودم که شاید در عواید حاصله از قند و شکر برای خط آهن يك تصرفاتی میکنند مثلاً خرج نان و اداره اریزاق میکنند از این جهت بنده لازم میدانم که این قانون تصریح شود که بهیچ وجه من الوجوه تصرفی در پول خط آهن نخواهد شد و آن مربوط باین قانون نخواهد بود وزیر فواید عامه - در قسمت اخیر فرمایش آقایان بنام تمام اعضاء دولت دولتی عرض میکنم که هیچیک از وزارتخانهها چنین خیالی نداشته که بیور حاصله اریزاق و شکر دست بزنند زیرا این کار يك خلاف قانون همین صریحی است

بعلاوه این پیشنهادی که آقایان فرمایند همانطور که آقای نایب رئیس هم حقتاً ذکر دادند قانون قند و شکر را متزلزل خواهد کرد • زیرا در آن قانون صریحاً ذکر شده شده که عواید حاصله از قند و شکر مختص بر راه آهن است و این لایحه که الان مطرح است راجع است به راه شوره و این دو لایحه هیچ مربوط به یکدیگر نیست و بعقیده بنده این پیشنهاد آقای طهرانی آن قانون را متزلزل خواهد کرد و خوب نخواهد بود باین معنی که ممکن است يك وقتی گفته شود •

چون فقط برای خرج راه شوره منع شده پس اشکالی ندارد که بمصرف دیگری برسد چنانچه در جلسه گذشته بنام دولت توضیح دادم حالا هم عرض میکنم که دولت قصد ندارد که از آن مجمل دیناری بردارد و خرج اینکار کند بعلاوه این سیصد و پنجاه هزار تومان همچو چیز قابلی نیست و از همان حساب جاری میگیریم از این جهت این پیشنهاد آقا نه تنها مقصودشان را تأمین نمیکند بلکه ممکن است يك وقتی هم وارد سود استفاده واقع شود •

نایب رئیس - آقای سهام سلطان (اجازه)

سهام السلطان - عرضی ندارم آقا شریعت زاده علی طهرانی - بنده پیشنهاد را پس میگیرم نایب رئیس - پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب قرائت میشود (باین مضمون خوانده شد)

ماده دوم را باین طریق پیشنهاد می کنم - وزارت مالیه مجاز است که مبلغ سیصد و پنجاه و يك هزار تومان رادر محل صرفه جوئی و اضافه عایدات هندالسنه و سنه آتیه بپردازد •

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - نظر بنده این است که دولت پیشنهاد میکند آنهاییکه مربوط باجرائیات است ربطی بمجلس ندارد و مربوط بخواج دولت است مثلاً اینکه دولت از بانک پول میگیرد یا از جای دیگر یا بانک معامله جاری دارد یا ندارد یا هر طور هست این ربطی بمجلس ندارد • مجلس فقط اجازه میدهد بوزارت مالیه بگوید فلان مبلغ را بوزارت فواید عامه برساند و محل آنرا هم باید از محل صرفه جوئی هندالسنه و سنه آتیه معین کند دیگر نباید کار باین داشته باشیم که از بانک میگیریم یا از جای دیگر نایب رئیس آقای شریعت زاده (اجازه)

شریعت زاده بنده تصور میکنم نماینده محترم کاملاً دقت فرموده اند برای اینکه اگر بنا شود نوشته شود از آن مجمل صرفه جوئی امسال و سنه آتیه این کار تاخیر خواهد افتاد زیرا حالا این محل صرفه جوئی معین نیست معلوم نیست چه قدر است و باید تا آخر سال صبر کرد در صورتیکه تأدیبه و از لحاظ ساختن راهها ضروری است بنابراین هیچ اشکالی ندارد که این ماده بترتیبی که هست تصویب شود بدیهی است اگر اضافه عایدات در آخر سال کافی بود که از همان محل تأدیبه خواهد شد و اگر هم کافی نبود در جزو بودجه ۱۳۰۳ اعتباری برایش معین خواهند کرد •

وزیر فواید عامه مقصود دولت همین است که آقای شریعت زاده توضیح دادند فرض کنید این پیشنهاد تصویب شد آنوقت عملاً ساختن این راهها موکول میشود بسنه ماه از سال آتیه گذشته یعنی در وقتی که معین شود اضافه عایدات و مبلغ صرفه جوئی چیست؟ و این نقش غرض خواهد بود و مقصود ما این است که امروز این کار بشود نایب رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب آقا بانیکه تصویب می کنند قیام فرمایند چند نفری قیام کردند نایب رئیس - تصویب نشد - تبصره آقای شبروانی پیشنهاد کرده اند قرائت میشود • (بمضون ذیل خوانده شد)

تبصره بماده دوم - راههاییکه در این اعتبار ساخته میشود از پرداخت هر گونه عوارضی بعنوان باج و غیره معاف خواهد بود شبروانی - عرض کنم همه روز در این مدت دو سه ماه مذاکرات مفصلی راجع باین راه های راه شده و شاید صد جلسه چه قبل از دستور و چه در ضمن مذاکرات يك قانونی مخصوصاً باج راهها مطرح و بطوری که نظر بنده هست یکی از مسائلی که آقای وزیر فواید عامه همیشه در مجلس اظهار میفرمودند این بود که باید راهها را دولت بسازد تا این باجها موقوف شود چنانچه مخصوصاً در موضوع راه بندر جز مکرر این فرمایش را فرمودند و الان بخود دولت اعتبار داده میشود ها باید موقوف شود دولت يك باج ها میگیرد حتی از راه اصفهان که هنوز وزارت فواید عامه ساخته است وزارت مالیه باج میگیرد تازه دو سه ماه است که ما مورین وزارت فواید عامه برای ساختن آن راه یافته اند در صورتیکه از چهل و چند فرسخ راه از قم تا اصفهان فقط شاید دو فرسخ ساختن نیست ولی ما مورورفته و در دلجان همان تیر بی بی هست و از مردم باج گرفته میشود - بنده عقیده دارم و لازم میدانم که این تبصره در این پیشنهاد قبول شود - بطوری که یکی از نمایندگان هم فرمودند اگر فرضاً راهی که دولت میسازد محتاج بتعمیر و خرج است باید اعتبارش را از مجلس بگیرد و بسازد ما راه نمی سازیم که از او عایدی برداریم و اگر غیر از این باشد تصور میکنم نقش غرض خواهد بود اگر ما بخواهیم از راه سازی استفاده کرده و عایدی بگیریم اسباب زحمت و اشکال مردم خواهد بود و باسم باج فردا يك عوارض و تحه بلانی بر مردم وارد خواهد شد چون حالاً ما نمیتیم آن عایدات سابق را برهم بزنیم - اقلاً خوبست کاری کنیم که از این راههای مستعدنه دیگر باج نگیرند - وزیر فواید عامه - همانطور که آقای

شبروانی فرمودند خود بنده هم این عقیده را دارم و غالباً آقایان نمایندگان را هم تذکر میدادم و حالا هم عرض میکنم که مسئله باج باید موقوف شود بنا بر این بنده اساساً با الغاب باج موافق - ولی با این پیشنهاد ایشان مجبورم مخالفت کنم و از خودشان هم متناذرم که قدری دقت بفرمایند و پیشنهادشان را پس بگیرند • علت اینکه بنده مجبورم با این پیشنهاد مخالفت کنم دو چیز است یکی اینکه قبول این پیشنهاد خارج از حوزه صلاحیت من است و برای قبول این مسئله حتماً باید نظر رئیس کل مالیه راجع کنیم دیگر اینکه اگر این پیشنهاد تصویب شود سکتی بر عایدات موجوده وارد میاید - زیرا الان یکرهائی است که از آنها باج میگیرند و اگر این پیشنهاد تصویب نفرمایند بعایدات آن راهها هم سکتی وارد خواهد آمد برای اینکه راه حلی پیدا شود بنده این طور بنظر میرسد که این را بطور يك طرح مستقلی بمجلس پیشنهاد کنید که موکول باین لایحه نشود زیرا شما و کلیل هستید و همیشه حق انشاء قوانین دارید و این ترتیب خیلی خوب است زیرا وقتی باقی خواهد بود که بنظر رئیس کل مالیه برسد و نظریه ایشان هم در این باب معلوم شود - والا اگر بنا شود این پیشنهاد قبول شود ضمیمه این دو ماده باشد ممکن است رئیس کل مالیه باین نظریه موافقت حاصل نکند و آن را غیر عملی بدانند و مساله ساختن راه هم معوق بماند - پس بهتر اینست که اینرا بعد بطور يك طرح مستقلی پیشنهاد کنند • نایب رئیس - آقای دکتر آقایان (اجازه)

دکتر آقایان - بنده با پیش نهاد مخالفم • نایب رئیس - آقای دامغانی - (اجازه)

دامغانی - بنده موافقم نایب رئیس - آقای شبروانی پیشنهادشان را باین ترتیب اصلاح کرده اند قرائت میشود • (اینطور خوانده شد)

دراول تبصره - اضافه شود باستثنای راه پهلوئی که فعلاً باج دریافت میشود نایب رئیس - آقای شبروانی (اجازه)

شبروانی - لازمست عرض کنم نکته دومی را که آقای وزیر فرمودند صحیح است برای اینکه فقط راه پهلوئی بظهران است که عایداتی برای دولت دارد و از آن باج میگیرند و چون مذاکره شد که این پیشنهاد تصویب شود سکتی بعایدات مو - وده که فعلاً میگیرند وارد میاید - و منظور بنده

هم در الفاء باج نسبت با این راههایی است میخوانند بسازند از اینجهت بنده اینصفت را اصلاح کردم - اما فرمایشات دیگر آقای وزیر که فرمودند این مسئله را جداگانه و مستقلاً پیشنهاد کنم اینکار برای ادوار آتی است که انشاءالله پیشنهاد کنیم اخذ باج کلیتاً و قوف باشد ولی در اینجا مقصود همین راههایی است که با این اعتبار سیصد و پنجاه هزار تومان دولت میخواند بسازد و مقصود اینست که این راهها افلا از دادن باج معاف باشند

نایب رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای شیروانی محمد هاشم میرزا - بنده مخالفم نایب رئیس - آقای دکتر آقایان (اجازه)

دکتر آقایان - بنده اصولاً با پیشنهاد آقای شیروانی کمال موافقت را دارم ولی همانطور که سابقاً هم در مجلس شورای ملی مذاکره شده است یک مقدماتی این کار لازم دارد

اول باید دید در صورت الفاء باجها عایداتی که از این راه حاصل می شود از چه عمل میتوان جبران کرد به باج و قوف کرد

بعلاوه این راهی که امروز ساخته می شود وجه فرق دارد با راهی که سالهاست ساخته شده و باج میدهد چرا اشخاصی که از کرمانشاه به همدان مسافرت و عبور و مرور میکنند باید باج بدهند ولی آنهاست که از هرات بخمین میروند نباید باج بدهند

باج یک مالیات غیر مستقیمی است و اگر بنا شود ملغی شود دیگر دلیل ندارد در یک جا ملغی و در جای دیگر باقی باشد

بجای این پیشنهاد بنده موافق هستم که پیشنهاد شود کلیه باجها موقوف شود و در ضمن هم یک فکری برای کسر مجلس بکنیم والا ترجیح دادن یک قسمت راه را بر قسمت دیگر بنده صلاح نمیدانم وزیر فواید عامه - بنده ناچارم عرض آقایان برسانم که تصویب این پیشنهاد آقای شیروانی مستلزم از میان رفتن تمام باجها خواهد بود زیرا علت ندارد که یک قسمت راه باج بدهد ولی قسمت دیگر ندهد مسئله را از نقطه نظر اصولی باید حل کرد و چنانچه عرض کردم این را باید بعنوان یک تبصره مستقل و خارج از پیشنهاد کنید و الا مستلزم از میان رفتن هشتصد هزار تومان عایدات دولت خواهد بود و باید اول معلی برای این مبلغ پیدا کنید باجها را موقوف نمایند

محمد هاشم میرزا - در این پیشنهاداتی که همه از نقطه نظر آسایش و رفاه عامه تقدیم می شود بعقیده بنده باید درست دقت کرد در کجا نوشته شده و بموجب کدام قانون هر جا راه ساخته شود مستلزم اینست که از مردم باج بگیرند مالیات راندهم مثل سایر مالیاتهاست و باید از تصویب مجلس بگذرد و این پیشنهادی که میشود اگر تصویب شود اختیار میدهد بوزارت مالیه یا فواید عامه که باج بگیرند و بر مردم تحبیلانی بکنند در صورتی که وضع مالیات از مخصفات مجلس شورای ملی است و این پیشنهادها این حقرا متزلزل میکنند و هر کس بدون تصویب مجلس مالیاتی اخذ کند برخلاف قانون اساسی رفتار کرده است

نایب رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای شریعت زاده تبصره - تصویب نشد

آقای اسدی قرائت میشود (شرح آتی قرائت شد) تبصره - باجی که از طرق مذکور بعد از ساختمان دریافت میشود نباید از میزان مبالغی که برای مخارج نگاهداری و حفظ آن لازمست زیادتر باشد

نایب رئیس - آقای شریعت زاده شریعت زاده - باید تصدیق کرد که مخالفت با باج یک چیزی نیست که کسی با آن مخالف باشد ولی توضیح اینکه آقای وزیر فواید عامه دادند صحیح بود و همه میدانیم که در ممالک قلا عایدی که میتوانیم با آن راهها را بدون باج نگاهداریم نیست ضمناً ممکنست بعضی این مسأله باج را یک مبلغ عایدی فرض کنند در صورتیکه این نظر صحیح نیست و باید ترتیبی کرد که تعدیلی در میان باشد از این جهت بنظر ما اینطور رسید که پیشنهاد شود باجی که دولت از این راه ما میخواهد بگیرد ملغی باشد که برای نگاهداری آن ها لازمست و زیاد بر آن نباشد و این اولین قدمست که ما برای پیشرفت مقصود بر می داریم زیرا در نتیجه موفق خواهیم شد که کم کم باید اید کردن محل باجها را ملغی کنیم

این پیشنهاد ما نه بنظر به آقای وزیر مخالف است و نه بنظر آقایانی که موافقت و سعی دارند که باجها موقوف شود غرض این است باجی که گرفته می شود مساوی باشد با مبلغی که برای نگاهداری و تعمیر آن ها لازمست دیگر بسته بنظر آقایان است

نایب رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

رایسانند خوب است دیگر از این راهها چیزی نگیرند

حالا از راههای که سابق ساخته شده بگیرند یا بگیرند کار ندارم ولی چون فرمودند تبصیر میشود این بود که بنده اینطور پیشنهاد کردم و این پیشنهاد از جهت فرمایش آقای وزیر بود

وزیر فواید عامه - بنده خیال میکردم عرایض من مستلزم این نبود که از نقطه نظر برداری و تحبیل ملت ایران اعم بر برداری یک اظهاراتی شود بنده عرض کردم حالا هم تکرار میکنم که مجلس شورای ملی و دولت نباید در قضایائی که پیش می آید فقط از نقطه نظر مطلب محدود به آن پیش آمد تصمیمی اتخاذ کنند باید در تصمیمات مجلس شورای ملی اصول معینه ملحوظ شود البته در قبول آن هم بسته است بنظر اکثریت آقایان نمایندگان اگر آقایان باج را مضر میدانند بنده هم با آنها موافقم ولی این مسئله را نباید بعنوان تبصره در ضمن یک اعتبار کوچک که برای ساختن سه چهار راه مطرح شود است پیشنهاد کنند و نباید تا یک نفر از آقایان بطور غیر مستقیم تذکره میدهند ما فوراً احتیاجاتمان را باغواهییم در آن زمین رفع کنیم این ترتیب عملی نیست باج راه البته از نظر تجارت داخلی و خارجی و عبور و مرور باید لغو شود و بنده هم موافقم ولی آقایان علاوه بنده این مطلب هستند باید قبول زحمت بفرمائید و مطالبات لازم در اطرافش بفرمائید و تحقیق بفرمائید که عوارضها چه قدر است و صرف کجا میشود و معلی در نظر بگیریم و پیشنهادی در این باب بفرمائید بنده هم که موافقم البته می رود بمقامات مربوطه و پس از دقت و مطالعه اگر لازم لغو شود تمام آنها لغو شود والا از حالا آقایان تصدیق میفرمایند که نمیشود یک قسمت از راهها باج گرفت و در یک قسمت نگیرد و مخصوصاً راجع باین راهها بنده معتمد که اصلاً صحبت باج نشود چون ممکن است که خود دولت نخواهد باج بگیرد عرض کردم مطلب از نقطه نظر اصلاح امر ارزاق است و البته دولت تمام وسائل تسهیله را فراهم می آورد این ملت بدبخت می گیرند سهل است که لباسشان را هم می کنند یک باج هائی قبل از این معمول بوده و می گرفتند ما حالا کاری بان نداریم هر چه بوده باشد ولی الان که مجلس میخواهد رأی بدهد با این سیصد و پنجاه هزار تومان راه رو در برابر و راه دلجان به هم وغیره

بیاورد بنظر بنده صحیح نیست مالیاتی که فعلاً می گیرند حالا خوب باید بجای خودش باقیست و البته در موقعش مجلس آنهاست که خوب نمیداند لغو خواهد کرد و تبدیل میکند بیک مالیاتیهای بهتری

ولی امروز مثلاً یک مالیات مستقیم بی اساس بی قاعده پیش بیاید و بخوانند وضع کنند این ربطی ندارد که بگویند اگر این را بگیریم آنوقت سرانه و خانواری هم موقوف می شود آنها از قدیم معمول بوده و حالا هم معمول است و به علاوه اجباری که دولت میخواهد ذکر نشده که برای گذشتن آن اعتبار محتاج بسجل و مالیات جدید هستند خود دولت سیصد و پنجاه و یک هزار تومان اعتبار خواسته است برای این راهها و گفته است که از محل صرفه جوئی داده خواهد شد و ابداً محتاج بمالیات جدیدی نیستند

باجهای قدیم هم در جای خودش هست و در موقعی که پیش بیاید ما از جان و دل یک چیزی حاضریم جای آنها بگذاریم و آنها را لغو کنیم

حالا میگوئیم غرض از راه تهران بیهاوی از راههای دیگری که ساخته میشود باج نگیرند چیزی را هر جا جوش را بگیرند خوبست و از امروز هر راهی که در مملکت ساخته میشود اول پولش را پیدا میکنیم بعد میسازیم تا اینکه محتاج بگرفتن باج نباشیم آن هائی را هم که از سابق ساخته شده و حالا هم عایداتی دارد در نظر میگیریم که عایداتی پیدا کنیم و جای آن ها قرار بدهیم بعد لغوش نمائیم

لغوا بنده عقیده دارم تصریح شود که از راههایی که جدیداً ساخته میشود باج گرفته نخواهد شد

وزیر فواید عامه - اولاً بنده در ضمن عرایض خودم اگر گفته ام شاید دولت باج نگیرد قصد آزادی دولت در اخذ یا عدم اخذ مالیات نبود و قصد اجرای نتیجه بود اولاً عرض کردم این مسئله از وظایف وزارتخانه جواب میدن بفرمائید بنده کاملاً موافقم با فرمایش شاهزاده محمد هاشم میرزا که فرمودند وضع کلیه مالیاتهای جدید منوط بود برای مجلس است ولی اینجاد در مباحثاتی که ما بین آقای شیروانی و آقای وزیر واقع شد مسئله طور دیگری جلوه کرد

آقای وزیر در توضیح آخریشان فرمودند ممکن است دولت از این راهها باج نگیرد و این معنی این است که احتمالاً هم دارد بگیرد در صورتی که همانطور که شاهزاده هم توضیح دادند و کلاً هم صحیح بود دولت هیچ حق ندارد که بدون اجازه مجلس بگیرد

و اینکه فرمودند موقوف کردن این باج ممکن است خیلی امله بسایر باجها وارد

بیاورد بنظر بنده صحیح نیست مالیاتی که فعلاً می گیرند حالا خوب باید بجای خودش باقیست و البته در موقعش مجلس آنهاست که خوب نمیداند لغو خواهد کرد و تبدیل میکند بیک مالیاتیهای بهتری

ولی امروز مثلاً یک مالیات مستقیم بی اساس بی قاعده پیش بیاید و بخوانند وضع کنند این ربطی ندارد که بگویند اگر این را بگیریم آنوقت سرانه و خانواری هم موقوف می شود آنها از قدیم معمول بوده و حالا هم معمول است و به علاوه اجباری که دولت میخواهد ذکر نشده که برای گذشتن آن اعتبار محتاج بسجل و مالیات جدید هستند خود دولت سیصد و پنجاه و یک هزار تومان اعتبار خواسته است برای این راهها و گفته است که از محل صرفه جوئی داده خواهد شد و ابداً محتاج بمالیات جدیدی نیستند

باجهای قدیم هم در جای خودش هست و در موقعی که پیش بیاید ما از جان و دل یک چیزی حاضریم جای آنها بگذاریم و آنها را لغو کنیم

حالا میگوئیم غرض از راه تهران بیهاوی از راههای دیگری که ساخته میشود باج نگیرند چیزی را هر جا جوش را بگیرند خوبست و از امروز هر راهی که در مملکت ساخته میشود اول پولش را پیدا میکنیم بعد میسازیم تا اینکه محتاج بگرفتن باج نباشیم آن هائی را هم که از سابق ساخته شده و حالا هم عایداتی دارد در نظر میگیریم که عایداتی پیدا کنیم و جای آن ها قرار بدهیم بعد لغوش نمائیم

لغوا بنده عقیده دارم تصریح شود که از راههایی که جدیداً ساخته میشود باج گرفته نخواهد شد

وزیر فواید عامه - اولاً بنده در ضمن عرایض خودم اگر گفته ام شاید دولت باج نگیرد قصد آزادی دولت در اخذ یا عدم اخذ مالیات نبود و قصد اجرای نتیجه بود اولاً عرض کردم این مسئله از وظایف وزارتخانه جواب میدن بفرمائید بنده کاملاً موافقم با فرمایش شاهزاده محمد هاشم میرزا که فرمودند وضع کلیه مالیاتهای جدید منوط بود برای مجلس است ولی اینجاد در مباحثاتی که ما بین آقای شیروانی و آقای وزیر واقع شد مسئله طور دیگری جلوه کرد

آقای وزیر در توضیح آخریشان فرمودند ممکن است دولت از این راهها باج نگیرد و این معنی این است که احتمالاً هم دارد بگیرد در صورتی که همانطور که شاهزاده هم توضیح دادند و کلاً هم صحیح بود دولت هیچ حق ندارد که بدون اجازه مجلس بگیرد

و اینکه فرمودند موقوف کردن این باج ممکن است خیلی امله بسایر باجها وارد

اساسی نیست پس از این نقطه نظر پیشنهاد آقا را خوب نمیدانم ولی البته این یک نظری است اما در قسمت پیشنهاد خودشان مختارند و همین طور بنده هم در اظهار عقیده خودم آزادم

اما این پیشنهاد آقای تقی زاده یک مطلبی را داراست که بر ضد نظریه خودشان است

ایشان گفتند ما کار نداریم با جاهایی که الان معمول است و میخواهد مستند قانونی داشته باشد یا نداشته باشد و از طرفی پیشنهاد کرده اند از راههایی که در این لایحه ذکر شده است باج گرفته نشود در صورتیکه یکی از آن ها پهلواری است که از این لایحه هم باج گرفته میشود و اگر پیشنهاد آقای تقی زاده تصویب شود در حقیقت یک نقاضت قانونی پیش بیاید و معلوم نیست آیا اعتبار پیشنهاد ایشان باج راه پهلواری باید موقوف شود یا باید باقی باشد پس این مطلب قابل تردید است

بعلاوه فرمودند که ما برای ساختن راهها معلی تهیه میکنیم که محتاج بباج راه نباشد این اعتراض آقا هم وارد نیست برای اینکه باج راه برای نگاهداری و خرج جاری آنهاست و البته بنده اگر امسال سیصد و پنجاه و یک هزار تومان را دادند ما بکلی از مخارج راهها مستغنی نمیشویم و راهها باید دائماً تعمیر شود

پس بنابر این مادام که مجلس شورای ملی محل مخصوص برای تعمیر راهها در نظر نگرفته است طبیعتاً همین طریقی که الان هست جریان خواهد داشت

بعلاوه آقای تقی زاده در ضمن بیان ایشان فرمودند که آنچه تا بجدل بوده بر قرار باشد

ولی در آتی باجی برقرار نشود مگر بر حسب تصویب مجلس شورای ملی

بنده عرض میکنم این قسمت و او بر ضرر ما است ولی بنده فرمایش ایشان را تردید میکنم زیرا موجود بودن چیزی دلیل بر اعتبار قانونی داشتن آن چیز نیست ممکن است خیلی از مالیاتها برقرار باشد ولی در عین حال صورت قانونی نداشته باشد

بنابر این بنده مجدداً پیشنهاد خودم را تکرار میکنم زیرا مطلب مهم است و خوب است آقایان در باب باجها اعم از برقراری یا لغوش تبصره در این لایحه پیشنهاد نفرمایند و مطلب را مستقلاً به مجلس پیشنهاد بفرمائید و البته مجلس هم در هر دو قسمتش مختار است

نایب رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - بنده با آن پیشنهادی که آقای رئیس التجار کرده بودند بهتر می توانم موافقت بکنم تا این پیشنهاد که آقای تقی زاده نلویحا نسبت ببر فراری باجهای سابق کرده اند

گر چه اختلاف نظری در دوره چهارم در مجلس بود که مالیات هائی از تصویب مجلس نگذشته است آقا صورت قانونی دارد یا ندارد

نایب رئیس - مخالف هستید آقا؟ حائری زاده - بلی

نایب رئیس - پس تامل بفرمائید نوبت شما نیست آقای دست غیب موافقت دست غیب - بلی

نایب رئیس - بفرمائید دست غیب - خیلی صحبت در باب باج راه شد و همه هم اجمالاً گفته اند و میگویند و خود آقای وزیر فواید عامه هم تصدیق می کنند که اصلاً باج راه غلط است حالا بنده سر این چیزی که مجلس میخواهد خرج کند و بعد بوسیله باج مخارج را که کرده بردارد آن منطقی دارد علیحده آقا میگویند برای تسهیل راه است و خاصه اینکه میگویند در ارزاق مردم خلقت دارد پس از این معلوم میشود نمی خواهد این پول را بردارد بلکه میخواهد برای تسهیل طرق و شوارع و رفاه حال مردم اینکار را بکنند

اگر برای تسهیل است پس این بداهت غلط است

علاوه بر این از یکطرف میفرمایند اگر در این راهها باج گرفته نشود هوائ دولت راه خواهد شد

و از طرف دیگر میفرمایند دولت در نظر ندارد از این راهها باجی بگیرد و این ترتیب نقض فرض میشود

اما اینجا سیصد و پنجاه و یک هزار تومان اعتبار می دهیم برای ساختن این راهها و وقت هم مخارجی لازم شد مجدداً اعتبار میگیرند این راهها را برای تسهیل حمل و نقل و یافتن امر ارزاق میسازند

اگر بنا باشد باجی بگیرند باز اسباب زحمت خواهد شد

آقای وزیر میفرمایند اگر در این راهها باج گرفته نشود باید سکنه وارد می آید در صورتیکه هیچ نمی توان این مسئله را تصدیق نمود و بعلاوه نگرانی باج در این راه مستلزم این نیست که باید سائر جاها سکنه وارد می آید از این جهت بنده با گرفتن باج در این راه بکلی مخالفم

نایب رئیس - اگر آقایان تصویب میفرمایند بقدر ده دقیقه تنفس داده شود

جمع از نمایندگان - صحیح است

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

نایب رئیس - پیشنهاد آقای مهدوی

مهدوی. چون با مضمون پیشهاد آقای تقی زاده یکی است از این جهت استعفاء میباید. فرات شد شاید ایشان هم قبول بفرمایند.

تقی زاده - بنده قبول میکنم (پیشهاد مزبور مجدداً شرح آنی قرائت شد)

بنده پیشهاد میکنم تبصره ذیل بماده دو الحاق شود.

تبصره - راههایی که از محل اعتبار سربودنیجا و بکهار تومان ساخته و تعمیر می شود و تا اکنون باج گرفته نمی شده قبل از آنکه میزان باج برای آن بتصویب مجلس شورای ملی برسد نباید گرفته شود.

نایب رئیس - رأی میگیریم پیشهاد آقای مهدوی که آقای تقی زاده هم قبول کرده اند.

آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. پیشهاد دیگری از آقای حشمتی رسیده است قرائت می شود.

(با این ترتیب خوانده شد) بنده تبصره ماده دورا اینطور پیشهاد میکنم.

راههای ذیل از دادن هر گونه باج و تحمیلی معاف است.

- راه از عراق بغمین.
- راه از دلجان بغمین.
- راه از بروجرد بلایر.
- راه از راه بمنا ندران.
- راه از طهران بسبزوار.

نایب رئیس - بنده تصور میکنم این پیشهاد بدو دلیل مورد ندارد. حالاً می-خواهد توضیح بدهد بفرمایند.

حشمتی - چنانچه در لایحه تقدیمی دولت هم مصرح است این مسئله ساختن راه برای تسهیل امر ارزاق است. امروز در جاهایی که اداره ارزاق تأسیس شده است یک فشار های طاقت فرسائی بر مردم وارد میشود که حقیقتاً قابل تحمل است و انسان شرم میکند از اینکه شرح بدهم. بنده عرض میکنم که از عراق ناخمن ۸ فرسخ است و از دلجان تا خمین ده فرسخ است و باید این راههای مختصر را که دولت در نظر گرفته است بسازد و یک مبلغی برای مخارج آنها اعتبار خواسته است طوری نباشد که در آن به سبب يك تحمیلات و فشار هائی بر مردم و اهالی ایالات و ولایات بشود.

از این جهت بنده این پیشهاد را کردم که معاف باشند حالاً چون پیشهاد آقایان تقی زاده و مهدوی تصویب شد بنده پیشهاد خود را مسترد میدارم.

نایب رئیس - رأی میگیریم بماده دو پیشهادی وزارت فوائد عامه.

بعضی از نمایندگان بانضمام تبصره نایب رئیس - بعد باید بمجموعش رأی بگیریم. رأی میگیریم بماده دوم آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد رأی میگیریم بمجموع ماده دوم و تبصره آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. شور در کلیات است. آقای کازرونی مخالفند؟

کازرونی - بلی.

نایب رئیس - بفرمایند.

کازرونی - البته مجلس ماده بماده تصویب کرده در کلیاتش هم رأی خواهد داد ولی بنده خواستم تذکری راجع براهها بدهم و حالا آن تذکره را در تحت عنوان مخالفت در شور کلیات عرض میکنم و نظر باینکه آقای وزیر فوائد عامه يك اظهاراتی می فرمودند که متضمن اصول و قواعدهای کلیه مصالح عمومی بود از این جهت بنده خواستم عرض کنم که همیشه اوقات منظور نظر دولت این بوده است که يك کارهائی بکنند که راجع به ما مردم مفید باشد و اسباب ترفیه احوال مردم باشد این لایحه راجع است بساختن يك قسمتی از راهها بجهت ترفیه حال اهالی طهران بحسب صورت فعلی که ظاهر آن بطور است تا بعد حاصل سایر قوانین دیگر که وضع کردیم يك صورت های دیگری پیدا کند و يك تحمیلاتی بشود چه عرض کنم. فعلاً که صورتاً اینطور است، عرض میکنم تمام اهالی ولایات حکم اهالی طهران را دارند دلیل ندارد که اهالی فلان ده یا اهالی فلان قریه حتی بذرم بجهت گشت و زراعت نداشته باشند و بجای نان محتاج بخورند هلف صحرا باشند آن هم اگر گیرشان بیاید لکن در همین حال از مالیات عمومی ما راهی تأسیس میکنیم برای اینکه یکی دو سال دیگر در اثر تعمیر این راهها ارزاق طهران درست تأمین بشود آیا نباید يك فکری برای سایر مردم هم کرد؟

دولت در عین اینکه در صد در صد درست کردن راههائی است نمیدانم آیا در نظر دارد که راههای موجود را هم حفظ بکند؟ آیا بهتر نیست که این پول ها را صرف نگاهداری راههای فوق العاده مهم موجود بکند؟ که از جمله آنها راه از بوشهر به شیراز است.

این راه در اثر يك اتفاقات و در نتیجه يك قضایای عمومی درست شده و در واقع يك راهی است فوق العاده مهم و بعقیده بنده اگر چنانچه دولت میخواست يك هم چو راهی تأسیس بکند کمتر از دو میلیون خرجش نبود حالا اگر تاجر خرج میکرد شاید يك كرور خرجش بود ولی دولت کمتر از يك كرور نمیشود

حالاتی که عرض میکنم اگر چنانچه امسال دولت توجه کاملی باین راه نکند يك همچو راهی که فوق العاده مهم است و اقلاً چهار کرور مخارج تعمیر دارد اگر در نظر نگردد که آنرا تعمیر بکنند باران می آید و گلهايش را میشود و بکلی راه را از بین میبرد و طوری میشود که مردم راه سابقان را آرزو میکنند

یک نفر از نمایندگان - راه از اصفهان تا شیراز راه بگوئید.

کازرونی - چشم راه از بوشهر تا آلمان راه میگوریم بگذری حوصله داشته باشید بعد عرض میکنم راه بوشهر تا شیراز همان طوری که عرض کردم محتاج بيك تعمیراتی است و بنده هیچ توقعی هم ندارم که دولت از بودجه عمومی بخرج این را بکند بنده فقط متوقعم که دولت از عواطف خود این راه خرج تعمیر و نگاهداری آن بکند آيا این خواهش فوق العاده است؟ اگر چنانچه قاعده این باشد راهی که تأسیس شده و عوائدی دارد دولت عایدات آن را ضبط بکنند و جزء مالیات عمومی بیارد و خرج تعمیر آن بکند و راه بکلی خراب شود و از میان برود پس ساختن راه جدید چه معنی دارد.

فقط بنده خواستم در ضمن این که در کلیات مخالفت میکنم تذکری به آقای وزیر فوائد عامه بدهم

اگر چه میدانم خودشان هم فوق العاده متوجه هستند در خصوص راه شیراز بوشهر توجی بفرمایند که بکلی از بین نرود.

وزیر فوائد عامه - بنده چون دیدم يك عمده از آقایان اجازه گرفته اند برای فرمایشاتی ولایه هريك از آقایان نمایندگان راجع برای مجلس محلی بیاناتی خواهد فرمودند بخصوص راجع به همین راهی که آقای کازرونی فرمودند آقای دست قیب هم در ضمن شور کلیات توضیحاتی دادند و بیاناتی کردند لازم میدانم چند کلمه توضیحاً عرض کنم بنده در ضمن جواب اظهارات آقای دست قیب هم عرض کردم که این لایحه راه سازی عمومی نیست و اعتباراتی که برای راه سازی عمومی هست خیلی محدود و کم است و در آن يك اعتبار مختصری که معادل سی هزار تومان است برای همین راه شیراز تا بوشهر پیش بینی شده است اما راجع باینکه آقای کازرونی فرمودند خوب است دولت عوائد راهها را خرج خودشان بکند بنده هم کاملاً موافقم و در يك هفته قبل هم بنده از طرف وزارت خانه خود همین طلب را پیشهاد کردم و وزارت مالیه و تقاضای موافقت کردم در این بنده تمام عوائد راهها در ضمن بودجه ۱۳۰۵ اختصاص بتمتع خودشان داده شود و البته در اینصورت هم منظور ما و هم مقصود سایر آقایان نمایندگان محترم تأمین خواهد شد

جمعی از نمایندگان معذرا کنان است.

نایب رئیس - رأی گرفته میشود باورنظر نظر نگردد که آنرا تعمیر بکنند باران می آید و گلهايش را میشود و بکلی راه را از بین میبرد و طوری میشود که مردم راه سابقان را آرزو میکنند

نایب رئیس - بنده عقیده ام این است که حالا موقع نبود این لایحه جزء دستور کازرونی - بنده عقیده ام این است که حالا موقع نبود این لایحه جزء دستور

آقایان: حسینخان بیرنیا میرزا حسن خان بیرنیا. ابوالحسن خان بیرنیا تقی زاده آقاسید ابوالفتح. هایم. حاج شیخ عبدالرحمن. آقا سید حسن خان زعيم. آقاسید یعقوب. دکتر امیرخان اعلم. فتح الله میرزا هرمزی. میرزائی. طباطبائی دینا خگر و لطف الله خان لقوانی. آقا میرزا عبدالعزیز صدر.

دکتر آقایان: حبیب الله خان کمالی. حبیب اله خان شادلو. اسمعیل خان اصائلو. حاج میرزا اسداله خان کردستانی. دامغانی. آقا رضا مهدوی. دکتر حسینخان بهرامی. آقا میرزا محمود خان وحید حاج میرزا احمد خان انابلی.

طهرانی. مفتی. آقاشیخ هادی. یزدی. شریعت زاده. آقاسید احمدخان اعتبار. محمد ولی خان اسدی. آقا میرزا. محمدخان مغلی. محمدولی میرزا. آقاسید کاظم یزدی. ارباب کیخسرو. سیف الله خان اسکندری.

علائی. افشار. یاسائی. آذ. شیخ جلال الدین. اسمعیل خان قفقائی. نجاش. حاج آقا رضا رفیع. آقاسید محمدتهدین. روح الله خان آصف. آشتیانی. صدرائی. دست قیب. آقاسید ابراهیم ضیاء مرتضی قلیخان بیات.

حاج میرزا علی رضا. آقا میرزا محمد. خان مصدق. آقاسید محمدعلی شوشتری. سلیم یزدی. آقا میرزا بداله خان. آقا میرزا عبداللّه خان. محمد محمد تقی خان احمد. حیدرقلی میرزا حشمتی. محمد هاشم میرزا خطیبی. عظیمی. زاهدی. آقا میرزا صادقخان اکبر. آقا میرزا اسمعیل خان وکیل.

سلطان ابراهیم خان افغمی معاون وزارت مالیه لایحه دولت راجع به دودزدگرم طبع و توزیع شده است اگر امر وزعیالی بشود برای گذاشتن در دستور خیلی بوقوع اسباب تشکرات و در صورتیکه امروز ممکن نشود استعفا میکنم در جلسه آتی جزء دستور شود

بعضی از نمایندگان - مانی نیست.

امروز مطرح شود نایب رئیس - ماده واحد راجع به دو دوازدهم قرائت می شود (شرح ذیل خوانده شد)

ماده واحد - وزارت مالیه مجاز است کلبه مخارج مملکتی را بانضمام شهریه و مستحبات و مصارف و حقوق منتظرین خدمت را بابت مهر و آبانها ۱۳۰۴ در حدود دودزدهم بودجه ۱۳۰۳ بعنوان علی الحساب بپردازد

نایب رئیس - آقای کازرونی مخالفند بفرمایند

کازرونی - بنده عقیده ام این است که حالا موقع نبود این لایحه جزء دستور شود زیرا هر يك از آقایان نمایندگان عقایدی دارند امیخواهند بنده خود اظهاراتی بکنند و البته با این ضیق وقت ممکن نیست و گمان نمیکنم مقتضی باشد که بسرعت و عجله چیزی از مجلس بگذرد و در هر حال که باید اصول املاک را عمومی کرد و بدست خلاصه دولت همیشه محدود بوده ولی حالا تمام املاک را خواه باقباله خواه بیقباله میگویند خلاصه دولت است اینطور نمیشود زندگی کرد

آخراً شما يك فکری کنید شما یا مسئول مردم هستید یا مسئول دولت تمام اینها هستید فقط من دلم خوش باشد نه اینکه بگویم من وکیلانم و مدنی است چشم ما به بودجه نرسیده است و ندیده ایم فقط اسمی می شنویم و تمام يك دوازدهم تصویب نمیشود

مادر خارج میفهمیم يك خلاف قانون و يك تجاوزها و بی عدالتی هائی میشود و از آنطرف هم همه ما اطلاع داریم که باسم مالیات انواع و اقسام تمدی و ظلم و اجحاف بر مردم میکنند که صدای مردم از زمین به آسمان رسیده و گمان میکنم این مسئله محتاج باطاله کلام و لسان نباشد که از طرف مالیه بعنوان مالیات در مملکت چه ما میشود و چه ما میکنم و با این حال بنده عقیده ام اینست که نمایندگان محترم باید قبل از اینکه دوره مسئولیتان خاتمه پیدا بکنند خاتمه باین وضعیات ناگوار بدهند و يك تصمیمی اتخاذ کنند و کاری بکنند که بعد موکلینشان را که میبینند آنها حق این را نداشته باشند

میگویند شما ما را بدبخت کردید و اگر نمیخواستید از عهد مسئولیت بر آید چرا رفتید و يك کرسی را اشغال کردید و نشستید و شریه و حقوق گرفتید و خودتان را نماینده ما معرفی کردید ما چه کار داریم؟ این تعدیاتی را تصویبی میکنیم؟ یا نمیکنیم؟ ما خبر نداریم چه ظلم هائی بر مردم میشود

از جمله چیزهائی که در این مملکت روز بروز دارد جلو میرود و اینست که گفته شده:

هر يك از ما مومنین مالیات که مالیات را زیاد بگیرد مستوجب ترفیع رتبه است.

چطور زیاد بگیرد؟ این مطلب یعنی چه کشت و کاری در بین است کارخانه است که می تواند زیاد کند اینها اصول مسلمه است که در وزارت مالیه است.

هر گاه چنانچه از ولایاتی شکایتی ار ما مومر مالیه رسیده قماش مترازل است مقامش ثابت است هر مأموری که از طرف او نمایندگان و مردم متشکری شدند و رفت مردم را اذیت کرد و آتش بجان مردم زد میگویند این مأمور بسیار خوبی است و باید مقامش را رفیع کرد داخل کرد

ثابت کرد اینها از اصول مسلمه است هريك از نمایندگان چه در دوره چهارم چه در این دوره نظرشان این است که باید اصول املاک را عمومی کرد و بدست خلاصه دولت همیشه محدود بوده ولی حالا تمام املاک را خواه باقباله خواه بیقباله میگویند خلاصه دولت است اینطور نمیشود زندگی کرد

آخراً شما يك فکری کنید شما یا مسئول مردم هستید یا مسئول خدا هستید یا مسئول تمام اینها هستید فقط من دلم خوش باشد نه اینکه بگویم من وکیلانم و مدنی است چشم ما به بودجه نرسیده است و ندیده ایم فقط اسمی می شنویم و تمام يك دوازدهم تصویب نمیشود

مادر خارج میفهمیم يك خلاف قانون و يك تجاوزها و بی عدالتی هائی میشود و از آنطرف هم همه ما اطلاع داریم که باسم مالیات انواع و اقسام تمدی و ظلم و اجحاف بر مردم میکنند که صدای مردم از زمین به آسمان رسیده و گمان میکنم این مسئله محتاج باطاله کلام و لسان نباشد که از طرف مالیه بعنوان مالیات در مملکت چه ما میشود و چه ما میکنم و با این حال بنده عقیده ام اینست که نمایندگان محترم باید قبل از اینکه دوره مسئولیتان خاتمه پیدا بکنند خاتمه باین وضعیات ناگوار بدهند و يك تصمیمی اتخاذ کنند و کاری بکنند که بعد موکلینشان را که میبینند آنها حق این را نداشته باشند

میگویند شما ما را بدبخت کردید و اگر نمیخواستید از عهد مسئولیت بر آید چرا رفتید و يك کرسی را اشغال کردید و نشستید و شریه و حقوق گرفتید و خودتان را نماینده ما معرفی کردید ما چه کار داریم؟ این تعدیاتی را تصویبی میکنیم؟ یا نمیکنیم؟ ما خبر نداریم چه ظلم هائی بر مردم میشود

از جمله چیزهائی که در این مملکت روز بروز دارد جلو میرود و اینست که گفته شده:

هر يك از ما مومنین مالیات که مالیات را زیاد بگیرد مستوجب ترفیع رتبه است.

به آن آقایان بول ندهند برای اینکه جلو گیری بشود از تاهی که از طرف مأمورین مردم میشود

بنده عقیده ام اینست که هر دو قسمت را باید انجام داد یعنی هم باید حقوق مردم را داد یعنی هم باید حقوق مردم را داد و بعد از طرف دیگر بنده و حضرتعالی و دیگران نماینده هستیم و میتوانیم بوسیله دیگری از عملیاتی که برخلاف قانون میشود و میبینیم جلو گیری کنیم

راه جلو گیری از عملیات خلاف قانون رأی ندادن بیک دوازدهم نیست بلکه راه دیگری دارد که باید از راه خودش داخل شود انجام داد.

این بودجه راهم که میفرمایند در کیسیون مطرح است و چند فقره از بودجه های وزارتخانهها هم بترتیب شاید بطبع رسیده و از نظر آقایان هم گذشته باشد و فقط دو بودجه دیگر باقی مانده است و آنهم شاید ده دوازدهم روز دیگر طبع شود و بطور کلی رایرت کلیه بودجه های وزارتخانهها بمجلس بیاید

ولی حالا چون ماه تمام شده و باید حقوق اعضاء ادارات را بدهند نمیشود این لایحه را معطل کرد برای اینکه بودجه بیاید یا معلق بماند و برای خلاف قانون های اجراء ماله کرد.

بعقیده بنده باید این لایحه را تصویب کرد و وقتی هم که بودجهها بنظر آقایان میرسد هر نظری که در خصوص جمع آخرج دارند در آن موقع اظهار میکنند و البته باید نظر باشناز انعقبی کنند و اگر چیزی زیادی در بودجه هست حذف کنند و همانطوری که عرض کردم باید راه دیگری برای جلوگیری از عملیات اعضاء مالیه در نظر گرفت زیرا طریقه جلو گیری آن قسمت مربوط به این لایحه نیست

نایب رئیس - آقای اشگر (اجازه)

اشگر - موافقم

نایب رئیس - آقای دست قیب (اجازه)

یاسائی - موافقم

نایب رئیس آقای یاسائی (اجازه)

دست قیب - عرضی ندارم

نایب رئیس - آقای شریعت زاده (اجازه)

شریعت زاده - موافقم

نایب رئیس - آقای نظامی (اجازه)

نظامی - موافقم

نایب رئیس - آقای آقاسید یعقوب (اجازه)

آقاسید یعقوب - همانطور که آقای آقا میرزا علی گفتند بنده هم میخواهم این مسئله را به آقایان تذکر بدهم یا آقایان

نمایندگان مستعصم شوند. آقا میرزا علی اظهار کردند يك محکمه درست شود برای شکایت کردن از مالیه شما می فرمائید حالا موقمش نیست بنده میگویم موقع این حرفها وقتی است که بودجه می آید و ما موقع دیگری نداریم که نظریات خودمان را بدرت تحویل کنیم بنده عرض میکنم مردم از مالیه شکایت دارند باید يك محکمه درست بشود که با آنجا رجوع کنند

يك طرحی را آقای داور پیشهاد کرد که در آنجا باب شکایت مردم را از مالیه معین کرده بود.

که باب شکایت مردم از مالیه در کجا باید باشد و مجلس رأی داد که این قانون نباید در کیسیون عدلیه و مادر کیسیون عدلیه بودیم گفتیم این قانون را مطرح کنیم ر معلوم کنیم که معطل مردم از مالیه کجاست؟

در آنجا ما گفتیم که موافقت نخواهند کرد و این قانون نباید بگذرد.

حالا بنده عرض میکنم که مردم اگر از مالیه شکایتی داشته باشند کجا باید رجوع کنند؟

بعدلیه رجوع کنند که دیدیم عدلیه حکم صادر کرد و نخواهند مجلس است معین کنند حالا آقای بیات میفرمایند خارج از موضوع است

خیر آقا هر حرفی که بولد داریم ناچاریم باب شکایت مردم را از مالیه معین کنیم که کجا است.

فرض میکنم تمام شکایات از مالیه ناحق است.

آیا بالاخره باید ملجائی باشد که فیصل بین حق و باطل باشد آنجا ما معین کنید و يك اصلی را در نظر بگیرید و بگویند این اصل صحیح است

این بود حرف آقا میرزا علی اکبر که بنده هم کاملاً موافقم

حالا آقای وزیر فوائد عامه میخواهند جواب بدهند و در این باب اظهار بفرمایند خارج از موضوع است

بنده عرض میکنم هیچ هم خارج از موضوع نیست بودجه است سربل است شما گیر آمده اید

وزیر فوائد عامه - اولاً در این نهایت متأسف هستم که در مجلس شورای ملی از طرف نمایندگان اظهار عجز می شود و دائماً شکایت می کنند از وزارت مالیه

یعنی يك اداره دولتی و اعلان می کنند بتمام مملکت که این اداره بقدری فاسد است که اندازه ندارد و جز ظلم و تعدی کار دیگری ندارد و ما هم که نمایندگان شما هستیم عاجزیم از اصلاحش بعقیده بنده این جواب اصلی نیست

نمایندگان محترم باید در خارج آبرو و حیثیات ادارات دولتی را حفظ کنند

نمیشود در هر موقع ادارات دولتی را مورد حمله قرارداد آبروی ادارات آبروی مملکت است.

اینها که از خارج نیامده اند این ادارات مال همین مملکت است و باید آبرو و حیثیات آنها را حفظ کنند و ضمناً اگر معایبی هم دارند بتدریج رفع کرد یکی دیگر از اعتراضاتی که فرمودند و بنده هم ناچارم بنوبه خودم چند کلمه عرض کنم

این است که آقای آقا سید یعقوب فرمودند که مجلس میتواند در موقع بودجه تمام انتقادات را بکنند و معایب کار را بگویند بنده هم کاملاً با آقایان موافقم

ولی در ضمن بودجه در ضمن تصویب لایحه دوازدهم فرق است

بین بودجه و یکدوازدهم بودجه یعنی چه من الآن توضیح میدهم

تا خودتان هم متقاعد شوید بودجه یعنی موسساتی که برای يك سنه در آتی پیش بینی میشود

باین جهت از نقطه نظر حسن و قبح یا از نقطه نظر لزوم با هم ازوم آن مؤسسه همیشه مقامات صلاحیت دار میتوانند اعمال نظر بکنند و بگویند در این بودجه یعنی در این اعتباراتی که برای آتی میدهم ما این مؤسسه را لازم می دانیم یا لازم نمیدانیم یا اگر فلان اصلاح نشود ما این اعتبار را نمی دهیم

پس جای این مذاکرات در موقعی است که بودجه می آید بمجلس و بودجه هم از طرف دولت پیشنهاد شده و کمیسیون بودجه هم باینک جدیدت فوق العاده مشغول رسیدگی است و البته وقت بمجلس آمد آقای آقا سید یعقوب یا آقای کازرونی می توانند با جدیدت و نهایت دقت هر نوع که میباشان است حمله بکنند و اعتراضی بفرمایند

اما یکدوازدهم یعنی چه؟ یعنی تصویب موقتی

یک خرجی که خوب یا بد در سنه گذشته تصویب شده است

پس در اصل مطلب محل کلام نیست ولی نظرباینکه بودجه سنه گذشته بملتی از علل تصویب شده است و بملاوه کلیه مستخدمین پشت میز نشین نیستند

قشون در سرحد هست پلیس مستحفظ خانهای مردم است و مأمورین امنیه مستحفظ راهها هم هستند

و همچنین سایر مأمورین و مستخدمین بی بضافت هم هستند

که اگر شما بودجه را تصویب نکنید معنایش این است که آنها باید دو ماه گرسنه باشند و بنده یقین دارم که مجلس شورای

ملی این نظر را ندارد و همیشه میخواهد ترفیه حال مردم رافراهم نماید همیشه موجبات رفاه و آسایش مستخدمین خود را فراهم کند

بنا بر این در ضمن رسیدگی ورأی دادن به دوازدهم مورد اعتراض بمأمورین مالیه نیست

بلکه این اعتراضات موقعی باید به شود که بودجه ۱۳۰۴ بمجلس آمده باشد و این دو دوازدهم هم یعنی تکرار تصویب همان بودجه که در سال گذشته بتصویب مجلس رسیده است

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

بعضی از نمایندگان - کافی نیست

نایب رئیس - عده برای رأی کافی نیست موکول میشود بجلسه آتی که روز سه شنبه خواهد بود و تصور میکنم سه ساعت و نیم قبل از ظهر هم باشد بهتر است

جمعی از نمایندگان - صحیح است

(مجلس سه ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی

سید محمد قدین
منشی - علی خطیبی
منشی - م شهاب

جلسه ۲۰۹
صورت مشروح مجلس
سه شنبه پنجم آبان ماه

۱۳۰۴ مطابق نهم ربیع الثانی
۱۳۴۴

مجلس تقریباً یکساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای تدین نایب رئیس تشکیل گردید

صورت مجلس یکشنبه سوم آبان ماه

را آقای آقا میرزا شهاب قرائت نمودند

نایب رئیس - آقای عدلی (اجازه)

عدلی - قبل از دستور عرض دارم

نایب رئیس - آقای کاشانی (اجازه)

آقا میرزا سید حسن کاشانی - قبل از دستور عرض دارم

نایب رئیس - آقای نجات (اجازه)

نجات - بنده هم قبل از دستور عرض دارم

نایب رئیس - آقای رضوی (اجازه)

رضوی - بنده قبل از همه برای نطق قبل از دستور اجازه خواستم

نایب رئیس - بترتیبی که اینجا نوشته میشود همانطور بنده میخواهم آقای دامغانی (اجازه)